

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2023. gada 16. janvārī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Gunārs Kusiņš un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Zemgales rajona tiesas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 216/2022),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 6. panta ceturrtās daļas 2. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no [datums].

2. Apstrīdētā norma paredz, ka valsts amatpersonai, kurai likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 7. pantā noteikti speciālie amatu savienošanas ierobežojumi, ir atļauts savienot valsts amatpersonas amatu ar pedagoga, zinātnieka, ārsta, veterinārārsta, profesionāla sportista vai radošo darbu, arī veicot šo darbu kā saimnieciskās darbības veicējam saskaņā ar likumu „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesai, izskatot lietu. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 1. punktu pieteikums iesniedzams, ja vispārējās jurisdikcijas tiesa, izskatot lietu pirmajā instancē, uzskata, ka norma, kas būtu jāpiemēro attiecīgajā lietā, neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā ir administratīvā pārkāpuma lieta, kurā pie administratīvās atbildības saukta un par likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 32. panta ceturtajā daļā paredzēto pārkāpumu sodīta valsts amatpersona – tiesnesis. Šis tiesnesis ieguvis medicīnas māsas kvalifikāciju un vienlaikus ar tiesneša amata pienākumu pildīšanu pieņēmis darbā arī par medicīnas māsu. Tomēr apstrīdētā norma liedz tiesneša amata savienošanu ar māsas darbu. Savukārt ārsta profesijai šāds aizliegums neesot noteikts. Apstrīdētā norma neatbilstot Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, jo gan ārsts, gan medicīnas māsa, piedaloties ārstniecībā, atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos un tādējādi nepastāvot objektīvs un saprātīgs pamats liegt tiesneša amata savienošanu ar māsas darbu. Tādēļ

Pieteikuma iesniedzēja nolēmusi iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā un apturēt tiesvedību minētajā administratīvā pārkāpuma lietā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot tam Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu tiesas uzskats par apstrīdētās normas neatbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normai ir juridiski jāpamato. Tiesas pieteikuma gadījumā juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir juridisko argumentu kopums, kas ir nepieciešams un vienlaikus arī pietiekams prasījuma apmierināšanai.

Tiesa pieteikumā norāda, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam. Ārstniecības personas – ārsti un medicīnas māsas – atrodies vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Proti, abas personu grupas piedaloties ārstniecībā, abām esot jāiegūst atbilstoša medicīniskā izglītība un tām esot normatīvajos aktos noteikts pienākums nepārtraukti uzturēt profesionālo kvalifikāciju. Tomēr apstrīdētā norma paredzot atšķirīgu attieksmi pret šīm personu grupām, jo sniedz nepamatotu privilēģiju valsts amatpersonai, kura ir ārsts un kura vēlas ārsta darbu savienot ar valsts amatpersonas darbu. Pieteikumā turklāt norādīts, ka šādai atšķirīgai attieksmei neesot objektīvs pamats, jo valsts amatpersonas – tiesneša – amata savienošana ar ārstniecības personas – medicīnas māsas – darbu nekaitējot ne tiesneša godam un cieņai, ne arī tiesai objektivitātei.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka, pamatojot apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, pieteikumā jānorāda: 1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos; 2) vai apstrīdētā norma paredz vienādu vai atšķirīgu attieksmi pret šīm personām (personu grupām); 3) vai šāda attieksme ir noteikta ar normatīvajos aktos paredzētā kārtībā pieņemtu tiesību normu; 4) vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 29. jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-28-0306 11. punktu*).

Lai izvērtētu, vai nosakot atšķirīgu attieksmi, ir ievērots samērīguma princips, jānoskaidro: 1) vai apstrīdētās normas izdevēja izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama, tas ir, vai mērķi nevar sasniegt ar citiem, personas tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai apstrīdētās normas izdevēja darbība ir samērīga jeb atbilstoša, tas ir, vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par personas tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2010-29-01 16. punktu*).

Pieteikumā sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts, citētas tiesību normas, kā arī Satversmes tiesas judikatūra. Tomēr pieteikumā nav sniegts Satversmes tiesas judikatūrai atbilstošs juridiskais pamatojums tam, kādēļ apstrīdētajā normā noteiktajai, iespējams, atšķirīgajai attieksmei nav leģitīma mērķa un kādēļ tā neatbilstu samērīguma principam.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc Zemgales rajona tiesas pieteikuma (pieteikums Nr. 216/2022).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina